

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

20 februari 2019

WETSONTWERP

**tot invoering van het Wetboek van
vennootschappen en verenigingen en
houdende diverse bepalingen**

AMENDEMENTEN

ingediend in plenaire vergadering

Zie:

Doc 54 3119/ (2017/2018):

- 001: Wetsontwerp – deel I.
- 002: Wetsontwerp – deel II.
- 003 tot 006: Amendementen.
- 007: Advies van de Raad van State.
- 008: Amendementen.
- 009: Erratum.
- 010: Amendementen.
- 011: Verslag van de eerste lezing.
- 012: Artikelen aangenomen in eerste lezing.
- 013: Amendementen.
- 014: Verslag van de tweede lezing.
- 015: Tekst aangenomen in tweede lezing.
- 016: Amendementen.
- 017: Advies van de Raad van State.
- 018: Amendement.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

20 février 2019

PROJET DE LOI

**introduisant le Code des sociétés et des
associations et portant des dispositions
diverses**

AMENDEMENTS

déposés en séance plénière

Voir:

Doc 54 3119/ (2017/2018):

- 001: Projet de loi – partie I.
- 002: Projet de loi – partie II.
- 003 à 006: Amendements.
- 007: Avis du Conseil d'État.
- 008: Amendements.
- 009: Erratum.
- 010: Amendements.
- 011: Rapport de la première lecture.
- 012: Articles adoptés en première lecture.
- 013: Amendements.
- 014: Rapport de la deuxième lecture.
- 015: Texte adopté en deuxième lecture.
- 016: Amendements.
- 017: Avis du Conseil d'État.
- 018: Amendement.

10367

Nr. 536 VAN DE HEER DE ROOVER c.s.

Art. 2

In het voorgestelde artikel 2:57, § 3, 1°, de woorden “van lichte fout die eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt, van zware fout,” invoegen tussen de woorden “in geval” en “van bedrieglijk opzet of oogmerk om te schaden”.

VERANTWOORDING

Het voorstel om maximumbedragen in te voeren inzake bestuursaansprakelijkheid, zoals voorzien in huidig artikel 2:57 van voorliggend wetsontwerp, is niet vrij van kritiek. Dat blijkt onder meer uit het advies van de Raad van State (DOC 54-3119/002), uit de bespreking in commissie en uit de weinige rechtskundige artikels die over deze bepaling al zijn verschenen¹.

Voornaamste bedenking is of deze regeling van aansprakelijkheidsbeperking wel de grondwettigheidstoets kan doorstaan. Wanneer een kleine feitelijke vereniging schade veroorzaakt, zijn haar leden onbeperkt aansprakelijk. De leden van de raad van bestuur van een kleine VZW zullen slecht aansprakelijk zijn tot 250 000 euro.

U herinnert zich nog de brand van de carnavalswagen van de Aalsterse vereniging “Geloef mè Goed” waardoor een loods uitbrandde in 2004. De 30 leden van deze feitelijke vereniging werden veroordeeld tot het betalen van een 1,2 miljoen euro in 2013.² Als vzw zouden enkel de bestuursleden aansprakelijk zijn gesteld. Immers het niet afsluiten van een brandverzekering wordt door de rechtspraak als een gewone

¹ P. BROERE en O. OOST, “De mythe van bestuurdersaansprakelijkheid”, *Ars Aequi*, Nijmegen, Stichting Ars Aequi, 2018, 275; O. OOST, “Een wettelijke cap op bestuurdersaansprakelijkheid naar Belgisch voorbeeld?”, *WPNR*, Den Haag, Sdu, 2018, 772-780; J. VANANROYE, “De voorgestelde “cap” op bestuursaansprakelijkheid: enkele in het oog springende discriminaties”, 2018, <https://corporatefinancelab.org/2018/10/04/de-voorgestelde-cap-op-bestuursaansprakelijkheid-enkele-in-het-oog-springende-discriminaties/>

² Lds, “Carnavalsgroep moet miljoen euro betalen na zware brand”, *Het Nieuwsblad*, 5 juli 2013; LVDB, “Carnavalisten moeten 1,2 miljoen ophoesten na brand”, *Gazet van Antwerpen*, 15 juli 2013, 4; X., “Vooraf”, *De Standaard*, 1 maart 2014, 16.

N° 536 DE M. DE ROOVER ET CONSORTS

Art. 2

Dans l'article 2:57, § 3, 1°, en projet, insérer les mots “de faute légère présentant dans leur chef un caractère habituel plutôt qu'accidentel, de faute grave,” entre les mots “en cas” et les mots “d'intention frauduleuse ou à dessein de nuire”.

JUSTIFICATION

La proposition visant à instaurer des montants maximaux en matière de responsabilité des administrateurs, telle que prévue à l'actuel article 2:57 du projet de loi à l'examen, est critiquable. Cela ressort notamment de l'avis du Conseil d'État (DOC 54 3119/002), de la discussion en commission et des quelques articles juridiques déjà publiés à propos de cette disposition¹.

La principale crainte est que ce dispositif de limitation de la responsabilité ne résiste pas au contrôle de constitutionnalité. Lorsqu'une petite association de fait cause un dommage, ses membres ont une responsabilité illimitée. Les membres du conseil d'administration d'une petite ASBL ne seront responsables qu'à concurrence de 250 000 euros.

Vous vous souviendrez de l'incendie du char de carnaval de l'association alostoise “Geloef mè Goed” qui a provoqué l'incendie d'un hangar en 2004. Les 30 membres de cette association de fait ont été condamnés à payer 1,2 million d'euros en 2013.² Si elle avait eu le statut d'ASBL, seuls les membres du conseil d'administration auraient été tenus responsables. En effet, le défaut d'assurance incendie est

¹ P. BROERE en O. OOST, “De mythe van bestuurdersaansprakelijkheid”, *Ars Aequi*, Nijmegen, Stichting Ars Aequi, 2018, 275; O. OOST, “Een wettelijke cap op bestuurdersaansprakelijkheid naar Belgisch voorbeeld?”, *WPNR*, La Haye, Sdu, 2018, 772-780; J. VANANROYE, “De voorgestelde “cap” op bestuursaansprakelijkheid: enkele in het oog springende discriminaties”, 2018, <https://corporatefinancelab.org/2018/10/04/de-voorgestelde-cap-op-bestuursaansprakelijkheid-enkele-in-het-oog-springende-discriminaties/>

² Lds, “Carnavalsgroep moet miljoen euro betalen na zware brand”, *Het Nieuwsblad*, 5 juillet 2013; LVDB, “Carnavalisten moeten 1,2 miljoen ophoesten na brand”, *Gazet van Antwerpen*, 15 juillet 2013, 4; X., “Vooraf”, *De Standaard*, 1er mars 2014, 16.

bestuurdersfout aangemerkt.³ Vanuit het oogpunt van het slachtoffer is het niet te verantwoorden dat de hoogte van zijn schadevergoeding verschilt naargelang de wijze waarop de vereniging zich juridisch heeft georganiseerd.

De memorie van toelichting van voorliggend wetsontwerp stelt overigens zelf vast dat er een “ongerechtvaardigd verschil” bestaat tussen de tot op heden bestaande onbeperkte aansprakelijkheid van leden van een bestuursorgaan en de beperkte aansprakelijkheid van (top)managers die wel werknemer maar geen lid zijn van het bestuursorgaan van de vennootschap. De aansprakelijkheid van de werknemer is immers op grond van artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet beperkt in die zin dat een werknemer alleen voor grove fouten die aan opzet grenzen of voor herhaaldelijke lichte fouten aansprakelijk kan worden gesteld. Het is echter de vraag of aan voornoemd ongerechtvaardigd verschil in termen van grondwettigheid adequaat wordt tegemoet gekomen door een *nieuw* ongerechtvaardigd verschil in te voeren. Wij menen alvast dat op die vraag enkel een ontkennend antwoord past.

Daarenboven heeft deze aansprakelijkheidsbeperking nog een aantal ongewenst gevolgen waar wellicht niet bij stil is gestaan. Zo dreigt deze aanzienlijk het nut en bijgevolg ook de toepassing van de minderheidsvordering te ondergraven.

Welke minderheidsaandeelhouder gaat nog voor rekening van de vennootschap, op eigen risico, een vaak ingewikkelde procedure voeren waarvan – als ze slaagt – de winst naar alle aandeelhouders gaat? Een concreet voorbeeld: schade door bestuurdersfout: 100 miljoen euro. Met 1 % van de aandelen komt de gegriefde minderheidsaandeelhouder, indien hij slaagt in de minderheidsvordering, onrechtstreeks, 1 miljoen euro toe. Door invoering van een cap, zal de maximale opbrengst voor de vennootschap 12 miljoen euro en (dan nog onrechtstreeks) voor de minderheidsaandeelhouder dus 120 000 euro. Wie gaat daar nog een ingewikkeld proces voor riskeren?

Voorliggend amendement beperkt het toepassingsgebied van de CAP voor bestuurders zodanig dat bestuurders geen ruimere aansprakelijkheidsbeperking genieten dan werknemers.

Het behoud van het voorgestelde mechanisme van maximumbedragen inzake bestuursaansprakelijkheid maar dan binnen een zeer begreemd toepassingsgebied – met name

³ H. Braeckmans en R. Houben, *Handboek Vennootschapsrecht*, 2012, p. 337.

considérée par la justice comme une simple faute d'administration.³ Du point de vue de la victime, il est injustifiable que le montant de son indemnisation varie en fonction de la manière dont l'association s'est organisée sur le plan juridique.

D'ailleurs, l'exposé des motifs du projet de loi fait lui-même observer qu'il existe actuellement une “différence de traitement injustifiée” entre la responsabilité illimitée des membres de l'organe d'administration et la responsabilité limitée des hauts dirigeants qui ne sont pas membres de l'organe d'administration de la société, mais qui ont le statut de travailleur. L'article 18 de la loi relative aux contrats de travail limite en effet la responsabilité du travailleur, en ce sens qu'il n'est responsable que de sa faute lourde, de son dol ou des fautes légères répétitives. Il y a toutefois lieu de se demander si l'introduction d'une *nouvelle* différence de traitement injustifiée répond de manière adéquate en termes de constitutionnalité à la différence de traitement injustifiée précitée. Nous pensons en tout état de cause que cette question ne peut recevoir qu'une réponse négative.

En outre, cette limitation de responsabilité entraîne plusieurs conséquences indésirables qui n'ont peut-être pas été prises en considération. Cette limitation risque ainsi de porter grandement atteinte à l'utilité et, par conséquent, à l'application de l'action minoritaire.

Quel actionnaire minoritaire va encore tenter une procédure souvent complexe, pour le compte de la société et à ses propres risques, dont les bénéficiaires – si elle aboutit – seront reversés à tous les actionnaires? Voici un exemple concret: le montant des dommages causés par une faute dans le chef d'un administrateur s'élève à 100 millions d'euros. Avec 1 % des actions, l'actionnaire minoritaire lésé recevra indirectement un million d'euros s'il obtient gain de cause à l'issue de l'action minoritaire. Par suite de l'instauration d'un plafond, la société récupérera au maximum 12 millions d'euros et l'actionnaire minoritaire 120 000 euros (toujours indirectement). Qui va donc se risquer à tenter une procédure complexe pour une telle somme?

Le présent amendement limite le champ d'application du plafond pour les administrateurs, de manière à ce que les administrateurs ne jouissent pas d'une limitation de responsabilité plus large que les travailleurs.

Le maintien du mécanisme des montants maximaux proposé en matière de responsabilité des administrateurs dans un champ d'application très restreint, en particulier uniquement

³ H. Braeckmans en R. Houben, *Handboek Vennootschapsrecht*, 2012, p. 337.

louter in het geval van een toevallige lichte fout, zal bovendien toelaten dat dit mechanisme alsnog aan een grondwettigheidstoets kan worden onderworpen.

Peter DE ROOVER (N-VA)

en cas de faute légère occasionnelle, permettra en outre de soumettre ce mécanisme à un contrôle de constitutionnalité.

Nr. 537 VAN DE HEER DE ROOVER c.s.

Art. 2

Het voorgestelde artikel 7:23, enig lid, aanvullen met de volgende zin:

“De vennootschap schrijft deze aandelen in het register van aandelen op naam in binnen vijf werkdagen na ontvangst van de aanvraag door de vennootschap.”

VERANTWOORDING

De tijd die vennootschappen nodig hebben om gedematerialiseerde aandelen in aandelen op naam om te zetten, verschilt momenteel sterk van vennootschap tot vennootschap. Bij vennootschappen die een dubbel stemrecht invoeren, is het van belang dat het tijdstip waarop de termijn van twee jaar aanvangt niet louter afhangt van het tijdstip waarop de vennootschap de aandelen inschrijft in het register van aandelen op naam. De vennootschap zal zijn interne besluitvorming moeten aanpassen aan deze nieuwe termijn.

Peter DE ROOVER (N-VA)

N° 537 DE M. DE ROOVER ET CONSORTS

Art. 2

Compléter l'article 7:23, alinéa unique, proposé par la phrase suivante:

“La société inscrit ces actions dans le registre des actions nominatives dans un délai de cinq jours ouvrables après avoir reçu la demande.”

JUSTIFICATION

Le temps nécessaire pour convertir les actions dématérialisées en actions nominatives diffère actuellement fortement d'une société à l'autre. Dans les sociétés qui instaurent le droit de vote double, il est important que le point de départ du délai de deux ans ne dépende pas purement et simplement du moment auquel la société inscrit les actions dans le registre des actions nominatives. La société devra adapter son processus décisionnel interne au nouveau délai proposé.

Nr. 538 VAN DE HEER DE ROOVER c.s.

Art. 2

In het voorgestelde artikel 7:53, § 1, eerste lid, de tweede zin, die aanvangt met de woorden “In afwijking van artikel 7:153” en eindigt met de woorden “van de uitgebrachte stemmen”, weglaten.

VERANTWOORDING

Het dubbel stemrecht dient te worden ingevoerd met een drie vierde meerderheid zoals geldt voor elke beslissing die de stemverhouding in de vennootschap kan wijzigen. Wij verwijzen naar de beslissing om het kapitaal te verhogen (art. 7:155, 7:177, 7:188 en 7:198), te verminderen (art. 7:208) of om eigen aandelen in te kopen (art. 7:215, § 1, 1°). De invoering van het dubbel stemrecht is een statutaire wijziging (art. 7:153, vierde lid) die de bedoeling heeft om een loyaliteitsaandeel te valideren en niet om de stemverhoudingen binnen de vennootschap te wijzigen.

Peter DE ROOVER (N-VA)

N° 538 DE M. DE ROOVER ET CONSORTS

Art. 2

Dans l'article 7:53, § 1er, alinéa 1er, proposé, supprimer la deuxième phrase, qui commence par les mots “Par dérogation à l'article 7:153” et s'achève par les mots “des voix exprimées”.

JUSTIFICATION

Le droit de vote double doit être instauré à la majorité des trois quarts, comme c'est le cas pour toute décision susceptible de modifier le rapport des voix au sein de la société. Nous faisons référence à la décision d'augmenter le capital (art. 7:155, 7:177, 7:188 et 7:198), de diminuer le capital (art. 7:208) ou d'acquérir des actions propres (art. 7:215, § 1er, 1°). L'instauration du droit de vote double est une modification statutaire (art. 7:153, alinéa 4) qui a pour but de valider une action de loyauté et non pas de modifier le rapport des voix au sein de la société.

Nr. 539 VAN DE HEER DE ROOVER c.s.

Art. 2

In het voorgestelde artikel 7:53, § 1, het tweede lid vervangen als volgt:

“De termijn van twee jaar vangt aan een maand na de algemene vergadering waarop het dubbel stemrecht wordt goedgekeurd.”

VERANTWOORDING

Het dubbel stemrecht wordt ingevoerd met één stem per aandeel. Elke andere beslissing wordt ook beslist met één stem per aandeel. Dit wijzigt door de invoering van het dubbel stemrecht. Indien de termijn van twee jaar aanvangt vóór de beslissing van de algemene vergadering waarop het dubbel stemrecht wordt ingevoerd, kan het dubbel stemrecht de stemverhouding wijzigen louter door de invoering ervan en niet door de loyaliteit van de aandeelhouder.

Sommige aandeelhouders zouden meteen dubbel stemrecht verwerven. Anderen moeten nog twee jaar wachten. Deze regeling doet afbreuk aan de gelijke behandeling van aandeelhouders en strookt niet met het doel om de loyaliteit te belonen. Het voorgestelde artikel 7:53, § 1, tweede lid WVV laat toe dat onmiddellijk na de algemene vergadering waarop het dubbel stemrecht wordt goedgekeurd een nieuwe algemene vergadering wordt gepland waar de stemverhoudingen door het dubbel stemrecht totaal wijzigen ten nadele van de rechten van de minderheidsaandeelhouders.

Daarom stelt het amendement voor dat de termijn van twee jaar pas aanvangt na de invoering van het dubbel stemrecht. Daarbij wordt in een extra maand voorzien zodat houders van gedematerialiseerde aandelen de tijd hebben om hun aandelen alsnog om te zetten in aandelen op naam.

Op deze wijze wordt vermeden dat bij beursgenoteerde vennootschappen de invoering van het dubbel stemrecht wordt misbruikt om de stemverhoudingen tijdelijk te wijzigen om zo beslissingen te nemen die ingaan tegen de rechten van minderheidsaandeelhouders.

Het dubbel stemrecht kan wel worden ingevoerd vóór de beursintroductie (art. 7:53, § 4, WVV) waardoor op het tijdstip van de beursgang de zittende aandeelhouders reeds dubbel

N° 539 DE M. DE ROOVER ET CONSORTS

Art. 2

Dans l'article 7:53, § 1er, remplacer l'alinéa 2 par ce qui suit:

“Le délai de deux ans commence à courir un mois après l'assemblée générale au cours de laquelle le droit de vote double est approuvé.”

JUSTIFICATION

Le droit de vote double est instauré par un vote où une action donne droit à une voix. Toute autre décision est également prise avec une voix par action. Cela change avec l'instauration du droit de vote double. Si le délai de deux ans commence à courir avant la décision de l'assemblée générale au cours de laquelle le droit de vote double est instauré, celui-ci peut modifier la répartition des voix simplement en raison de son instauration et non de la loyauté de l'actionnaire.

Certains actionnaires acquerraient immédiatement le droit de vote double tandis que d'autres devraient encore attendre deux ans. Cette réglementation porte atteinte à l'égalité de traitement des actionnaires et ne correspond pas à l'objectif consistant à récompenser la loyauté. L'article 7:53, § 1er, alinéa 2, en projet du Code des sociétés autorise d'organiser une nouvelle assemblée générale, immédiatement après l'assemblée générale au cours de laquelle le droit de vote double est approuvé, où le droit de vote double modifie totalement la répartition des voix au détriment des droits des actionnaires minoritaires.

L'amendement propose dès lors que le délai de deux ans ne commence à courir qu'après l'instauration du droit de vote double. À cet égard, un mois supplémentaire est prévu de telle manière que les titulaires d'actions dématérialisées aient le temps d'encore les convertir en actions nominatives.

On évite ainsi que d'aucuns utilisent abusivement l'instauration du double droit de vote, dans le cas des sociétés cotées en bourse, afin de modifier provisoirement les répartitions des voix de telle manière à prendre des décisions contraires aux droits des actionnaires minoritaires.

Le droit de vote double peut toutefois être instauré avant l'introduction en bourse (article 7:53, § 4, du Code des sociétés), si bien que les actionnaires existants disposent déjà d'un

stemrecht hebben. Bij de beursintrodactie kunnen door het dubbel stemrecht de zittende aandeelhouders nog tijdelijk een controle over de vennootschap behouden zonder dat dit aanleiding geeft tot misbruik. Bij de IPO (initial public offering) zal de belegger die inschrijft op de aandelen van de vennootschap kennis hebben van het dubbel stemrecht van de zittende aandeelhouders. Hij kan daarbij rekening houden bij de prijszetting.

Peter DE ROOVER (N-VA)

droit de vote double au moment de l'entrée en bourse. Lors de l'introduction en bourse, les actionnaires existants peuvent encore conserver provisoirement un contrôle sur la société, grâce au double droit de vote, sans que cela ne conduise à des abus. Lors de l'IPO (*initial public offering*, c'est-à-dire de l'introduction en bourse), l'investisseur qui souscrit des actions de la société sera informé du droit de vote double des actionnaires existants. Il pourra en tenir compte lors de la fixation des prix.